

Дата: 04.05.2022

Клас 11-А

Тема уроку: Дробово – раціональні рівняння та нерівності.

ДРОБОВІ РІВНЯННЯ І НЕРІВНОСТІ	
Схема розв'язування	
Розв'язування дробових рівнянь	Розв'язування дробових нерівностей
Використання рівнянь-наслідків 1. Зводимо рівняння до вигляду $\frac{f(x)}{g(x)} = 0$. 2. Знаходимо корені рівняння $f(x) = 0$. 3. Виконуємо перевірку підстановкою коренів у початкове рівняння	Використання рівносильних перетворень 1. Фіксуємо ОДЗ початкового рівняння (нерівності). 2. Зводимо до вигляду $\frac{f(x)}{g(x)} = 0$ ($\frac{f(x)}{g(x)} \geq 0$) і розв'язуємо його (її) на ОДЗ початкового рівняння (нерівності) або виконуємо рівносильні перетворення так, щоб увести зручну заміну змінної (див. табл. 41)
Використання властивостей відповідних функцій (див. табл. 43)	Використання методу інтервалів 1. Переносимо всі члени нерівності в один бік. 2. Зводимо до спільного знаменника, обов'язково зберігаючи знаменник. 3. Розв'язуємо методом інтервалів (див. табл. 40)
Рівносильні перетворення найпростіших дробових рівнянь і нерівностей	
У загальному вигляді	Приклад
$\frac{f(x)}{g(x)} = 0 \Leftrightarrow \begin{cases} f(x) = 0, \\ g(x) \neq 0 \end{cases}$	$\frac{x^2 - 4}{x^3 - 5x - 2} = 0 \Leftrightarrow \begin{cases} x^2 - 4 = 0, \\ x^3 - 5x - 2 \neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = 2 \text{ або } x = -2, \\ x^3 - 5x - 2 \neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow x = 2$
$\frac{f(x)}{g(x)} > 0 \Leftrightarrow \begin{cases} f(x) > 0, \\ g(x) > 0 \end{cases} \text{ або } \begin{cases} f(x) < 0, \\ g(x) < 0 \end{cases}$	$\frac{x-1}{x-2} > 0 \Leftrightarrow \begin{cases} x-1 > 0, \\ x-2 > 0 \end{cases} \text{ або } \begin{cases} x-1 < 0, \\ x-2 < 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x > 1, \\ x > 2 \end{cases} \text{ або } \begin{cases} x < 1, \\ x < 2 \end{cases} \Leftrightarrow x > 2 \text{ або } x < 1$
$\frac{f(x)}{g(x)} < 0 \Leftrightarrow \begin{cases} f(x) < 0, \\ g(x) > 0 \end{cases} \text{ або } \begin{cases} f(x) > 0, \\ g(x) < 0 \end{cases}$	$\frac{x-1}{x-2} > 0 \Leftrightarrow \begin{cases} x-1 > 0, \\ x-2 > 0 \end{cases} \text{ або } \begin{cases} x-1 > 0, \\ x-2 < 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x < 1, \\ x > 2 \end{cases} \text{ або } \begin{cases} x > 1, \\ x < 2 \end{cases} \Leftrightarrow 1 < x < 2$
$\frac{f(x)}{g(x)} \geq 0 \Leftrightarrow \begin{cases} f(x) \geq 0, \\ g(x) > 0 \end{cases} \text{ або } \begin{cases} f(x) < 0, \\ g(x) < 0 \end{cases}$	$\frac{x-1}{x-2} \geq 0 \Leftrightarrow \begin{cases} x-1 > 0, \\ x-2 > 0 \end{cases} \text{ або } \begin{cases} x-1 < 0, \\ x-2 < 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x > 1, \\ x > 2 \end{cases} \text{ або } \begin{cases} x \leq 1, \\ x < 2 \end{cases} \Leftrightarrow x > 2 \text{ або } x \leq 1$
Приклад розв'язування дробової нерівності методом інтервалів	
$\frac{(x-1)(x-3)^2}{2-x} > 0$ 	1. ОДЗ: $x \neq 2$. 2. Нулі функції: $f(x) = \frac{(x-1)(x-3)^2}{2-x} = 0$ при $x = 1$ або $x = 3$. 3. Позначаємо нулі функції на ОДЗ і знаходимо знак $f(x)$ у кожному інтервалі. Відповідь: $x \in [1; 2)$ або $x = 3$

Раціональні нерівності

Нерівності виду $\frac{P(x)}{Q(x)} \diamond 0$, де $P(x)$ і $Q(x)$ — многочлени, $\diamond$ — один зі знаків $>$, $<$, $\geq$, $\leq$, називають *дровово-раціональними*. Шляхом виконання рівносильних перетворень дробово-раціональну нерівність зводять до раціональної.

$$1) \frac{P(x)}{Q(x)} > 0 \Leftrightarrow P(x) \cdot Q(x) > 0;$$

$$2) \frac{P(x)}{Q(x)} < 0 \Leftrightarrow P(x) \cdot Q(x) < 0;$$

$$3) \frac{P(x)}{Q(x)} \geq 0 \Leftrightarrow \begin{cases} P(x) \cdot Q(x) \geq 0, \\ Q(x) \neq 0; \end{cases}$$

$$4) \frac{P(x)}{Q(x)} \leq 0 \Leftrightarrow \begin{cases} P(x) \cdot Q(x) \leq 0, \\ Q(x) \neq 0. \end{cases}$$

Приклад 1. Розв'язати нерівність $(x-5)/(x+5) < x$. У відповідь записати найменший цілий розв'язок.

Розв'язання.

$$\frac{x-5}{x+5} < x \rightarrow \frac{x-5}{x+5} - x < 0 \rightarrow$$

$$\frac{x-5-x(x+5)}{x+5} < 0 \rightarrow$$

$$\frac{x-5-x^2-5x}{x+5} < 0 \rightarrow$$

$$\frac{-x^2-4x-5}{x+5} < 0 \rightarrow$$

$$\frac{x^2+4x+5}{x+5} > 0 \rightarrow$$

$$\frac{x^2+4x+4+1}{x+5} > 0 \rightarrow$$

$$\frac{(x+2)^2+1}{x+5} > 0$$

Вираз $(x+2)^2+1 > 0$ більший нуля для будь-яких x , тому залежність (*) рівносильна нерівності

$x+5 > 0$, звідси $x > -5$.

Будуємо числову вісь та заштриховуємо потрібні значення

Множиною розв'язків є інтервал $x \in (-5; +\infty)$.

Звідси слідує, що число -4 є найменшим цілим розв'язком нерівності.

Відповідь: -4 .

ЗНО 2014 (додаткова сесія № 6) (1 бал)Розв'яжіть рівняння $\frac{1}{2x} = \frac{1}{2-3x}$.

А	Б	В	Г	Д
-2	-0,4	2,5	0,4	2

ЗНО 2011 (№11) (2 бала)Розв'яжіть нерівність $\frac{3x}{x+1} < \frac{7}{x+1}$.

А	Б	В	Г	Д
$\left(-1; \frac{7}{3}\right)$	$(-\infty; -1)$	$(-\infty; -1) \cup \left(\frac{7}{3}; +\infty\right)$	$(-\infty; -1) \cup \left(-1; \frac{7}{3}\right)$	$\left(-\infty; \frac{7}{3}\right)$

ЗНО 2016 № 2 (2 бала)Укажіть число, що є розв'язком нерівності $\frac{5}{x-3} \geq 1$.

А	Б	В	Г	Д
-2	0	2	9	4

ЗНО 2011 (№11) (2 бала)Розв'яжіть нерівність $\frac{3x}{x+1} < \frac{7}{x+1}$.

А	Б	В	Г	Д
$\left(-1; \frac{7}{3}\right)$	$(-\infty; -1)$	$(-\infty; -1) \cup \left(\frac{7}{3}; +\infty\right)$	$(-\infty; -1) \cup \left(-1; \frac{7}{3}\right)$	$\left(-\infty; \frac{7}{3}\right)$

Якщо необхідно, то перегляньте відео:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZWwQozGv0xI>Виконати завдання наданні нижче в конспекті. Виконання сфотографувати на надіслати HUMAN в або на електронну пошту vikalivak@ukr.net